

Μουσική και συναισθήματα

Μ. Σάλτα

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ΔΠΜΣ «Τεχνολογίες της Επικοινωνίας και της Πληροφορίας για την Εκπαίδευση», Τ.Ε.Α.Π.Η Αθηνών
maria_pirgos@yahoo.com

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη αποτελεί την καταγραφή μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης με άξονα τα συναισθήματα που δημιουργούνται μέσα από τη μουσική και την αποκωδικοποίησή τους από τα παιδιά. Η εκπαιδευτική παρέμβαση πραγματοποιήθηκε στο 2^ο Νηπιαγωγείο Νέας Μάκρης με τη συμμετοχή παιδιών νηπιακής ηλικίας. Στόχος της μελέτης ήταν η διερεύνηση της ικανότητας των παιδιών 5-6 ετών να αποκωδικοποιούν τα συναισθήματα που προκαλεί η ακρόαση μουσικών κομματιών σε συνάρτηση με το φύλο καθώς και να χρησιμοποιήσουν τον υπολογιστή για τη δημιουργία μουσικών κομματιών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μεγάλος αριθμός παιδιών αποκωδικοποίησαν σωστά τα συναισθήματα ενώ τα κορίτσια έκαναν σωστότερες εκτιμήσεις σε σχέση με τα αγόρια. Η χρήση του λογισμικού ενίσχυσε το ενδιαφέρον των παιδιών για τη μουσική και τη χρήση του υπολογιστή στην τάξη.

Λέξεις κλειδιά: Συναισθήματα, μουσική, υπολογιστές, λογισμικό

1.Εισαγωγή

Είναι γεγονός ότι το παιδί από πολύ μικρή ηλικία έρχεται σε επαφή με τη μουσική. Η μουσική είναι ένα σημαντικό μέσο για την έκφραση και την απελευθέρωση των συναισθημάτων. Όπως τονίζει ο ερευνητής της πρώιμης μουσικότητας των βρεφών Papousek (1996) «η μουσική εμπειρία, αντιληπτική ή παραγωγική, έχει την ικανότητα να επηρεάζει τα ανθρώπινα συναισθήματα, ακόμα και στις περιπτώσεις που η λεκτική μεσολάβηση αποτυγχάνει». Ο ίδιος ερευνητής υποστηρίζει ότι χαρακτηριστικά της μουσικής, όπως η μελωδία, ο ρυθμός και η δυναμική, παίζουν καθοριστικό ρόλο στην πρωταρχική μορφή ανθρώπινης επικοινωνίας, την επικοινωνία μητέρας-παιδιού. «Αν η μουσική παίζει ουσιαστικό ρόλο στην πρώτη διαπροσωπική σχέση, στα πλαίσια της δυάδας μητέρα-βρέφος που αποτελεί το σπέρμα κάθε μεταγενέστερης κοινωνικής σχέσης, δεν θα ήταν εύλογο να υποθέσουμε ότι θα συνεχίσει να είναι σημαντική στην ανθρώπινη επικοινωνία σ' όλη τη διάρκεια της ζωής;».

Το νηπιαγωγείο αποτελεί ένα χώρο όπου η μουσική είναι ένα μέσο δημιουργικής έκφρασης αλλά και επικοινωνίας μέσα από το παιχνίδι. Σύμφωνα με τον H. Gardner, που έχει χαρακτηριστεί από κάποιους ως ο Piaget της εποχής μας, υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές νοημοσύνης, εξίσου σημαντικές για κάθε άνθρωπο. Κατά τον

Gardner η μουσική νοημοσύνη είναι μία από τις μορφές νοημοσύνης που είναι σχετικά αυτόνομες και παρούσες σε κάθε ανθρώπινο ον, είναι εξίσου σημαντική όσο η λογικομαθηματική ή η γλωσσική νοημοσύνη και επομένως θα πρέπει να καλλιεργείται στον ίδιο βαθμό μ' αυτές (Gardner, 1999). Η ελλιπής ανάπτυξη της μουσικής νοημοσύνης ισοδυναμεί, κατά τον Gardner, με περιορισμό του συνολικού δυναμικού της ανθρώπινης νόησης. Η ενασχόληση με τη μουσική από τη νηπιακή ηλικία θεωρείται ότι συμβάλει στην διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας.

Βασικοί στόχοι αυτής της παρέμβασης ήταν:

- να μελετηθεί η ικανότητα των παιδιών να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα που δημιουργεί η ακρόαση μουσικής σε συνάρτηση με το φύλο και την ηλικία.
- να εξοικειωθούν τα νήπια με τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού για τη σύνθεση μουσικής.
- να δημιουργήσουν τη δική τους μουσική με αναφορά τα συναισθήματα και να τα καταγράψουν σε ένα cd.

Επιμέρους στόχοι που σχετίζονται με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση ήταν:

- να εντάξουν τον υπολογιστή στην εκπαιδευτική διαδικασία ως μέσο μάθησης.

Γενικότεροι στόχοι ήταν:

- να εκφραστούν συναισθηματικά μέσα από τη μουσική.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

Η δημιουργία συναισθημάτων από τη μουσική είναι ένα μεγάλο θέμα το οποίο συζητείται έντονα τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, οι περισσότερες έρευνες έχουν επικεντρωθεί στην αντίληψη των ακροατών για τη συναισθηματική έκφραση και όχι στη δημιουργία συγκεκριμένων συναισθηματικών αντιδράσεων (Gabrielsson, 2001' Juslin, 2001' Juslin & Zentner, 2002). Ένας σημαντικός λόγος για αυτό είναι ότι ο τρόπος που βιώνονται οι συναισθηματικές αντιδράσεις είναι ένα πολύπλοκο φαινόμενο και δεν μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό. Παρόλα αυτά, υπάρχει σήμερα μια διαδεδομένη πεποίθηση ότι η μουσική κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να δημιουργήσει συναισθήματα στους ακροατές (Scherer & Zentner, 2001).

Από έρευνα των Gabrielsson και Lindstrom (2001) προέκυψε ότι οι αντιδράσεις μπορούν να προέλθουν από οποιοδήποτε είδος μουσικής και μάλιστα οι συναισθηματικές επιδράσεις δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της μουσικής από το οποίο πηγάζουν. Τα μουσικά χαρακτηριστικά που φαίνεται να επιδρούν συχνότερα είναι η ένταση (π.χ. crescendo, diminuendo), το τέμπο (π.χ. accelerando),

οι τρόποι (π.χ. μετάβαση από ελάσσονα σε μείζονα), η πυκνή υφή, ο ρυθμός, η μελωδία και η αρμονία.

Ανεξάρτητα από τις θεωρίες αυτές, η άποψη του μέσου ακροατή είναι ότι η μουσική κατέχει αναμφισβήτητα τρομακτική δύναμη και έχει μεγάλη επίδραση στον εσωτερικό μας κόσμο, τον κόσμο των συναισθημάτων. Έχει τη δύναμη να δημιουργεί ισχυρά συναισθήματα με άμεσο και ταχύτατο τρόπο (Kenealy P.,1988). Είναι ένα άριστο μέσο έκφρασης συναισθημάτων (Ostwalt P.E.,1966) και έχει τη δύναμη να επηρεάζει διαθέσεις (Wheeler B.L.,1985).

Μια πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη που έγινε σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας σχετικά με ποια συναισθήματα αποκωδικοποιούν ευκολότερα τα παιδιά μέσα από την μουσική υποστηρίζει ότι κάποια συναισθήματα αναγνωρίζονται ευκολότερα σε ακουστικά ερεθίσματα, ενώ κάποια άλλα, όπως ο φόβος και ο θυμός ερμηνεύονται με μεγαλύτερη δυσκολία (Μπουλντή, 2007 α). Σύμφωνα με την ίδια έρευνα η ηλικία επηρεάζει τη σωστή εκτίμηση των συναισθημάτων. Συγκεκριμένα, η ικανότητα ερμηνείας των συναισθηματικών ιδιοτήτων στη μουσική βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο πριν την ηλικία των 5 ετών και ενισχύεται καθώς το παιδί αναπτύσσεται ηλικιακά. Στο γεγονός αυτό δίνονται δύο ερμηνείες: Η μία στηριζόμενη στη συμπεριφοριστική θεωρία πιστεύει ότι το παιδί έρχεται πολύ περισσότερο σε επαφή από τη βρεφική ηλικία με πρόσωπα και τις φωνητικές τους εκφράσεις και μεταφράζει το συναισθηματικό φορτίο τους, ενώ πολύ αργότερα καλείται να ακούσει με συναίσθηση και να ερμηνεύσει συναισθηματικά τη μουσική. Υπό αυτή την έννοια η συναισθηματική αξιολόγηση της μουσικής είναι μια διαδικασία μάθησης. Η δεύτερη ερμηνεία στηρίζεται στη θεωρία του Piaget που υποστηρίζει ότι όπως η σκέψη προχωρά από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο ανάλογα με την ηλικία. Ανάλογη πορεία με αυτή της σκέψης πιθανόν να ακολουθείται κατά την συναισθηματική ερμηνεία της μουσικής.

Το φύλο επίσης κατά τις εν γένει έρευνες δεν παίζει σημαντικό ρόλο στην ικανότητα αποκωδικοποίησης των συναισθημάτων στη μουσική. Πιο συγκεκριμένα η έρευνα απέκαλυψε ότι τα κορίτσια επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις στην αναγνώριση της χαράς, της λύπης και του φόβου ενώ παρουσιάζουν παρόμοιες επιδόσεις με τα αγόρια στην αναγνώριση του θυμού (Μπουλντή, 2007 α).

Σημαντικό επίσης εύρημα αποτελεί η διαπίστωση ότι η ικανότητα αναγνώρισης των συναισθημάτων στη μουσική αυξάνει όταν το παιδί ακούει Έντεχνη Μουσική, ενώ χαμηλότερες επιδόσεις παρουσιάζουν τα παιδιά που ακούνε σύγχρονη Ποπ Μουσική (Μπουλντή, 2007 α).

3. Μεθοδολογία

Η μελέτη έγινε στο 2^ο Νηπιαγωγείο Νέας Μάκρης σε ομάδα που αποτελούνταν από 23 νήπια, 8 αγόρια και 15 κορίτσια ηλικίας 5-6 ετών τον Απρίλιο του 2012. Το

εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε ήταν ο υπολογιστής του νηπιαγωγείου, σύνδεση στο διαδίκτυο με το λογισμικό fleximusickids composer, εκπαιδευτικές κάρτες συναισθημάτων και cd.

Όσον αφορά την καταγραφή των στοιχείων χρησιμοποιήθηκε κατάλληλα διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο προς τη νηπιαγωγό σχετικό με την προϋπάρχουσα εμπειρία των παιδιών στους υπολογιστές και τα λογισμικά και ένα -πρωτόκολλο παρακολούθησης κατάλληλα διαμορφωμένο όπου συμπληρώνονταν οι απαντήσεις των παιδιών. Συγκεκριμένα το κάθε παιδί καλούνταν να αντιστοιχίσει τη μουσική που άκουγε με το αντίστοιχο συναίσθημα και απαντούσε στις ερωτήσεις της παιδαγωγού είτε προφορικά είτε επιλέγοντας το αντίστοιχο συναίσθημα από τις κάρτες συναισθημάτων σε περίπτωση που υπήρχε δυσκολία.

Τα μουσικά κομμάτια που επιλέχθηκαν ήταν τα εξής: Το αντιπροσωπευτικό κομμάτι για το συναίσθημα της χαράς ήταν το «happy music» (James Last and his orchestra in Florida from dvd video "beach party 95" Polydor-universal music Group 2005). Για τη λύπη χρησιμοποιήθηκε το «To you dearest» (Chiyako Fukuda), για το φόβο το «Carmina Burana» (C.Orff) και για το θυμό το «The flying Dutchman» του R. Wagner. Η επιλογή στηρίζεται σε προηγούμενα ερευνητικά δεδομένα όπου χρησιμοποιήθηκαν τα δύο τελευταία μουσικά κομμάτια σε αντιπροσωπευτικό δείγμα (Μπουλντή, 2007α).

4. Υλοποίηση εκπαιδευτικής παρέμβασης

4.1. Α Φάση: Χαρακτηρίζουμε το συναίσθημα

Η ημέρα επίσκεψης στο νηπιαγωγείο ήταν μια πολύ ευχάριστη εμπειρία καθώς η παιδαγωγός του τμήματος είχε προϋποθέσει τα παιδιά για την επικείμενη επίσκεψη και τα είχε προετοιμάσει για το αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθούν. Η συνάντησή μας ξεκίνησε με συγκέντρωση των παιδιών στη γωνιά συζήτησης όπου εμφανίστηκε ένας παράξενος φάκελος. Το ενδιαφέρον των παιδιών να δουν το περιεχόμενο του φακέλου ήταν έντονο. Παρουσιάστηκαν στα παιδιά το cd με τα μουσικά κομμάτια των συναισθημάτων που είχαν προεπιλεγθεί και οι κάρτες με τα χαρακτηριστικά πρόσωπα του κάθε συναισθήματος. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν. Αμέσως, βάλουμε το cd και από τις ερωτήσεις που έγιναν σε κάθε παιδί διαπιστώθηκε ότι τα περισσότερα παιδιά αναγνώρισαν αρκετά εύκολα τα συναισθήματα που αντιπροσώπευε το κάθε μουσικό κομμάτι και έδειξαν τη σωστή κάρτα συναισθήματος. Αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός ότι τα συναισθήματα του φόβου και του θυμού αναγνωρίστηκαν με μεγαλύτερη δυσκολία.

4.2. Β φάση: Δραματοποίηση συναισθήματος

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες όσα και τα συναισθήματα που αντιπροσωπεύει το κάθε μουσικό απόσπασμα. Κάθε ομάδα κρατά την κάρτα ενός

συναίσθηματος. Ακούγεται με τυχαία σειρά η επιλεγμένη μουσική. Η ομάδα που ακούει το απόσπασμα που την αντιπροσωπεύει σηκώνεται και δραματοποιεί το συναίσθημα με το σώμα (Εικόνα 1). Οι αντιδράσεις τους ήταν οι εξής: Στη λύπη έκαναν ότι έκλαιγαν, είχαν τα κεφάλια τους κατεβασμένα, στη χαρά χοροπηδούσαν και γελούσαν, στο θυμό περπατούσαν συνοφρυωμένοι και με βαριά βήματα και στο φόβο μάζευαν το σώμα τους σφίγγοντας τα χέρια τους και παίρνοντας την ανάλογη έκφραση.

Εικόνα 1. Το συναίσθημα της λύπης

4.3. Γ φάση: Φτιάχνουμε τη μουσική μας.

Τα παιδιά φτιάχνουν μικρές ομάδες 2-3 ατόμων στη γωνιά του υπολογιστή. Δόθηκαν συγκεκριμένες οδηγίες στο πώς να χειριστούν τα εργαλεία του λογισμικού *fleximusickids composer*. Έπειτα ένα-ένα παιδί πειραματιζόταν με τις δυνατότητες και τις επιλογές (π.χ μουσικό όργανο, τόνος) που είχε το λογισμικό και δημιουργούσε το δικό του μοναδικό μουσικό κομμάτι το οποίο και χαρακτήριζε συναισθηματικά (Εικόνα 2). Κατά την αποθήκευση του μουσικού αρχείου κάποια παιδιά που γνώριζαν να γράφουν το όνομα τους, το έγραψαν στη θέση που τους υποδείχτηκε και με αυτό τον τρόπο πιστοποιούσανε το δημιούργημά τους. Τα μουσικά αρχεία συγκεντρώθηκαν χωρισμένα σε κατηγορίες συναισθημάτων από τη νηπιαγωγό και δημιουργήθηκε το cd των συναισθημάτων.

Εικόνα 2. Φτιάχνω μουσική με τη βοήθεια του υπολογιστή

5. Αξιολόγηση παρέμβασης

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η προϋπάρχουσα γνώση των παιδιών σχετικά με τη χρήση των υπολογιστών ήταν σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, ύστερα από τη μελέτη του ερωτηματολογίου που απευθυνόταν στη νηπιαγωγό διαπιστώθηκε ότι το 95% των παιδιών χρησιμοποιεί τον υπολογιστή στο σπίτι, ενώ στο σχολείο απασχολούνται 1 ώρα εβδομαδιαίως. Σημαντικό επίσης είναι ότι όλα τα παιδιά είχαν ασχοληθεί με μουσικό λογισμικό στα πλαίσια της μουσικής αγωγής όπου τα παιδιά δημιούργησαν το δικό τους μουσικό σχήμα.

- **Ως προς την αποκωδικοποίηση των συναισθημάτων**

Σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν (βλ. παράρτημα Α), όσον αφορά την ικανότητα των παιδιών να αποκωδικοποιούν σωστά τα συναισθήματα που γεννώνται από τη μουσική διαπιστώθηκε ότι το 100% των παιδιών αποκωδικοποίησε σωστά το συναίσθημα της χαράς. Το 91% το συναίσθημα της λύπης, το 78% το φόβο και μόνο το 44% το θυμό. Παρατηρήθηκε δηλαδή μια υπάρχουσα δυσκολία ως προς την εκτίμηση των συναισθημάτων θυμού και φόβου καθώς και σύγχυση ως προς τις δύο έννοιες γεγονός που ενισχύει τα αποτελέσματα των τελευταίων ερευνών (Μπουλντή, 2007β).

Σε συνάρτηση με την ηλικία τα αποτελέσματα συμφωνούν με τις έρευνες στο ότι η εμφάνιση της ικανότητας ερμηνείας ξεχωριστών συναισθηματικών ιδιοτήτων στη μουσική είναι παρούσα σε πολύ καλό επίπεδο, πριν την ηλικία των 5 ετών και ενισχύεται καθώς το παιδί αναπτύσσεται ηλικιακά (Μπουλντή, 2007γ). Στο γεγονός αυτό βοήθησε και η τεχνική της εικόνας η χρήση δηλαδή των καρτών-προσώπων με τα συναισθήματα.

Πίνακας 1. Εκτίμηση συναισθημάτων

Συναίσθημα	Αριθμός παιδιών	Ποσοστό
Χαρά	23	100%
Λύπη	21	91%
Φόβος	18	78%
Θυμός	10	44%

Ως προς τη μεταβλητή του φύλου παρατηρήθηκε ότι τα κορίτσια σε ποσοστό 80% αποκωδικοποίησαν σωστά τα συναισθήματα σε σχέση με τα αγόρια που το 75% έκαναν σωστές εκτιμήσεις στο διαχωρισμό των συναισθημάτων.

Πίνακας 2. Εκτίμηση συναισθημάτων σε συνάρτηση με το φύλο

Φύλο	Σύνολο παιδιών	Σωστή εκτίμηση	Ποσοστό
Αγόρια	8	6	75%
Κορίτσια	15	12	80%

- **Ως προς την εξοικείωση με τη χρήση μουσικού λογισμικού για τη σύνθεση μουσικής**

Με την στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων διαπιστώθηκε ότι μόνο 2 από τα παιδιά αντιμετώπισαν δυσκολίες στη χρήση του λογισμικού και χρειάστηκαν βοήθεια. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα συγκεκριμένα παιδιά δεν ήταν εξοικειωμένα με τις βασικές δεξιότητες του υπολογιστή και συγκεκριμένα ένα από αυτά δεν έχει υπολογιστή στο σπίτι. Τα περισσότερα παιδιά δεν αντιμετώπισαν δυσκολίες καθώς μετά τις συγκεκριμένες οδηγίες που τους δίνονταν χρησιμοποιούσαν το λογισμικό μόνα τους χωρίς ιδιαίτερη καθοδήγηση.

- **Ως προς την ένταξη του Η/Υ στην εκπαιδευτική διαδικασία ως μέσο μάθησης:**

Πολύ ενθαρρυντικό ήταν το γεγονός ότι τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με τη χρήση του λογισμικού εκφράζοντας την επιθυμία τους να ξαναδοκιμάσουν και την άλλη μέρα να «φτιάξουν» μουσική καθώς και η προθυμία τους να ασχοληθούν περισσότερη ώρα με τη δραστηριότητα συνέβαλε στην υπόσχεση της νηπιαγωγού να ξαναπαίξουν με τη μουσική στον υπολογιστή και τις επόμενες ημέρες.

- **Ως προς την έκφραση του συναισθήματος μέσα από τη μουσική**

Η ακρόαση της μουσικής που επιλέχθηκε βοήθησε τα παιδιά να εκφραστούν συναισθηματικά και ιδιαίτερα κατά την ώρα της δραματοποίησης, όπου κρατώντας την αντίστοιχη έκφραση-πρόσωπο απέδιδαν με τη σωματική κίνηση το συναίσθημα. Χαρακτηριστικός είναι ο τρόπος με τον οποίο το εξέφραζαν. Στο συναίσθημα του θυμού έβγαζαν κραυγές και κουνούσαν τα χέρια τους απειλητικά, στο συναίσθημα της χαράς γελούσαν και χοροπηδούσαν στο ρυθμό της μουσικής φωνάζοντας: «Γιούπι», «Τι ωραία», στο συναίσθημα της λύπης έκαναν ότι έκλαιγαν, περπατούσαν σκυφτά και δεν μιλούσαν καθόλου και τέλος στο συναίσθημα του φόβου

προσπαθούσαν να κρυφτούν ο ένας πίσω από τον άλλο κουλουριάζοντας το σώμα τους. Κάποιο από τα παιδιά την συγκεκριμένη στιγμή φώναξε: «βοήθεια».

Γενικότερα η όλη διαδικασία φάνηκε ότι προκάλεσε χαρά στα παιδιά τα οποία παρακάλεσαν την υπεύθυνη νηπιαγωγό να ακούσουν το cd που έφτιαζαν και να παίξουν ξανά με τα συναισθήματα.

6. Συμπεράσματα

Ένα γενικότερο συμπέρασμα σχετικά με την προϋπάρχουσα γνώση σχετικά με τη χρήση των υπολογιστών είναι ότι τα περισσότερα παιδιά βρίσκονταν σε ικανοποιητικό επίπεδο τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο υπολογιστής έχει εγκατασταθεί πλέον στα περισσότερα σπίτια και τα παιδιά μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον με ποικίλα τεχνολογικά ερεθίσματα.

Ως προς τους κύριους στόχους διαπιστώθηκε ότι τα νήπια έχουν την ικανότητα να αποκωδικοποιούν τα συναισθήματα μέσα από τη μουσική σε μεγάλο βαθμό γεγονός που προκαλεί ενδιαφέρον για την εκπαιδευτική διαδικασία. Μεγαλύτερη ικανότητα αξιολογήθηκε στην εκτίμηση της χαράς και της λύπης ενώ φάνηκε ότι το συναίσθημα του φόβου και του θυμού συγχέονται από τα παιδιά της συγκεκριμένης ηλικίας και αναγνωρίζονται με βαθμό δυσκολίας γεγονός που συμφωνεί με τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών (Μπουλντή, 2007α).

Επίσης τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι τα κορίτσια διαχωρίζουν με μεγαλύτερη σαφήνεια τα συναισθήματα από ότι τα αγόρια καθώς υποστηρίζεται από την έρευνα των Cunningham & Sterling (1988) αν και για αυτό το θέμα οι απόψεις δίστανται σε άλλες έρευνες (Giomo, 1993).

Η σύνθεση μουσικής με τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία για το συγκεκριμένο νηπιαγωγείο για το λόγο αυτό προκάλεσε το ενδιαφέρον και τον ενθουσιασμό των παιδιών. Ιδιαίτερα η συμβολή τους στη δημιουργία δικού τους cd με τα μοναδικά τους τραγούδια έδωσε αφορμή για περαιτέρω χρησιμοποίηση του λογισμικού κατά το υπόλοιπο της σχολικής χρονιάς. Συγκεκριμένα σχόλια των παιδιών ήταν: «Να το ξανακάνουμε αύριο», «να ξαναφτιάξω ένα άλλο τραγούδι;», «μου άρεσαν τα μουσικά όργανα που είχε αλλά ήθελα και κάτι άλλο να διαλέξω».

Όπως όλα τα παιχνίδια η ενασχόληση των παιδιών με τη μουσική βοήθησε στην έκφραση των συναισθημάτων τους. Μέσα από την κίνηση του σώματος, τη φωνή και την έκφραση του προσώπου τους τα παιδιά εξωτερίκευαν την ενέργειά τους, ενεργοποίησαν τη φαντασία τους και αφέθηκαν στην επίδραση που ασκούν πάνω τους τα μουσικά ερεθίσματα. Συγκεκριμένα ακούστηκαν εκφράσεις όπως: «είμαι το τέρας», «μη, μη φοβάμαι πολύ», «Είμαι πολύ στενοχωρημένη», «είμαι διακοπές και κάνω μπάνιο».

Ο ρόλος των παιδαγωγών υπήρξε καθοδηγητικός στην όλη διαδικασία αφήνοντας τα παιδιά να εκφραστούν ελεύθερα, να κάνουν τις επιλογές τους και να αλληλεπιδράσουν με τη μουσική με διαφορετικό τρόπο από τον καθιερωμένο.

Εν κατακλείδι θα λέγαμε ότι η διαδικασία σύνδεσης της μουσικής με τα συναισθήματα προσφέρει πολύτιμη γνώση στα παιδιά προσχολικής ηλικίας συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της συναισθηματικής τους νοημοσύνης (Gardner 1993). Η μουσική αναμοχλεύει εικόνες και αναμνήσεις και συγχρόνως επηρεάζει συναισθηματικά τους ακροατές. Μπορεί έτσι να στοχεύσει στην καλλιέργεια του εσωτερικού κόσμου του παιδιού παίζοντας καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των συναισθηματικών του ικανοτήτων. Οι μουσικές ακροάσεις μπορούν να συντελέσουν αφορμή για συζητήσεις συναισθημάτων, διαχείριση συγκρούσεων, αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων, καλλιέργειάς τους στο παιδί τις κοινωνικές δεξιότητες που έχει ανάγκη για να επικοινωνήσει με το περιβάλλον του.

Αναφορές

Cunningham J.G. & Sterling R.S.(1988). *Developmental change in the understanding of affective meaning in music*. *Motivation and emotion*, 12(4), pp. 399-413.

Gabrielsson, A. & Lindstrom, E. (2001). The influence of musical structure on emotional expression. In Juslin, P. N., & Sloboda, J. A. (2001). *Music and Emotion: Theory and research*. Oxford: Oxford University Press.

Gabrielsson, A. (2001). Emotions in strong experiences with music. In Juslin, P. N., & Sloboda, J. A. (2001). *Music and Emotion: Theory and research*. Oxford: Oxford University Press.

Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the twenty-first century*. Basic Books..

Giomo C.(1993). *An experimental study of children's sensitivity to mood in music*. *Psychology of Music*, 1, pp.141-162.

Juslin, P. N. & Zentner, M. R. (2002). Current trends in the study of music and emotion. *Musicae Scientiae special issue 2001-2002*, p. 3-15.

Juslin, P. N. (2001). Communicating emotion in music performance: a review and a theoretical framework. In Juslin, P. N., & Sloboda, J. A. (2001). *Music and Emotion: Theory and research*. Oxford: Oxford University Press.

- Juslin, P. N., Sloboda, J. A. (2001). *Music and Emotion: Theory and research*. Oxford: Oxford University Press.
- Kenealy, P. (1988). *Validation of a music mood induction procedure: Some preliminary findings*. *Cognition & Emotion*, 1, pp. 41-48.
- Ostwalt, P.E. (1966). Music and human emotions. *Journal of music therapy*, 3, pp. 93.
- Papousek, H. (1996). Musicality in infancy research: biological and cultural origins of early musicality. In *Musical beginnings*. I. Deliège and J. Sloboda, Eds. Oxford: OUP. 37-55.
- Scherer, K. R., & Zentner, M. R. (2001). In Juslin, P. N., & Sloboda, J. A. (2001). *Music and Emotion: Theory and research*. Oxford: Oxford University Press. p. 361-392.
- T. Hatch and H. Gardner (1993) 'Finding cognition in the classroom: an expanded view of human intelligence' in G. Salomon (ed.) *Distributed Cognitions. Psychological and educational considerations*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Wheeler, B.L. (1985). *Relationship of personal characteristics to mood and enjoyment after hearing live and recorded music and to musical taste*. *Psychology of Music*, 13, pp. 81-92.
- Μπουλντή, Δ. (2007α). *Ανίχνευση της ικανότητας παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας να ερμηνεύουν το συναίσθημα στη Μουσική*. Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Μπουλντή, Δ. (2007β). Μουσική και Συναίσθημα: ερμηνευτικές προσεγγίσεις, στοχασμοί και εφαρμογές, *Μουσικοπαιδαγωγικά*, 5: 76-101.
- Μπουλντή, Δ. (2007γ). *Ερμηνεία του συναισθηματικού περιεχομένου της μουσικής από παιδιά ηλικίας 5 έως 9 ετών: Μία εμπειρική και θεωρητική προσέγγιση*. Αφίσα που παρουσιάστηκε στο 2^ο Συνέδριο της Ένωσης Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Ε.Ε.Μ.Α.Π.Ε). Αθήνα.

Abstract

This study is the detection of an educational intervention focusing emotions created through the music and the decoding of children. The educational intervention took place in the 2nd Kindergarten Nea Makri involving early childhood. The aim of this study was to investigate the ability of children 5-6 years to decode the emotions caused by hearing music in relation to sex and to use the computer to create audio tracks. The results showed that a large number of children correctly decoded emotions while girls made more correct estimates compared to boys. The use of software supported children's interest in music and computer use in the classroom.

Keywords: Emotion, music, computer, software.